

Poročilo

Poročilo z letne konference Poslovne enote za stanovanjsko in komunalno kreditiranje v Ljubljanski banki, Temeljni dolenjski banki

26. januarja 1982 je potekala 1. konferenca 3. sklica. Delegat v temeljni banki iz našega tozda TES je bil izvoljen za predsednika konference za vso mandatno dobo. Ta izvolitev pomeni določeno prednost, ker bo tako redno vabljen na seje poslovnega odbora poslovne enote. S tem bo neposredno seznanjen z vsem tekočim dogajanjem na področju dejavnosti poslovne enote.

Prizadevanja za ustalitev našega ekonomsko-političnega stanja (kar označujemo z besedo stabilizacija) posegajo tudi na področje stanovanjskega in komunalnega gospodarstva. S splošno veljavnimi predpisi so omejene naložbe v negospodarske objekte, ni pa omejitev v stanovanjski izgradnji; zaradi tega bo manj denarja namenjenega komunalnemu gospodarstvu, več pa stanovanjskemu.

Na območju družbenopolitičnih enot, v katerih deluje Ljubljanska banka – Temeljna dolenjska banka, je bilo ob koncu preteklega leta zabeleženih 288 nedokončanih stanovanjskih enot: v Metliki (0), Novem mestu (247) in Trebnjem (41).

Črnomaljska enota na tej konferenci še ni bila obravnavana. V letu 1982 pričakujemo le gradnjo družbeno usmerjene stanovanjske graditve 26 stanovanj v Metliki.

Ugotovitev je porazna, kajti zanimanje pri delovnih in družbenih organizacijah za tovrstni način pridobivanja stanovanj je spričo prehitre rasti cen stanovanjskega kvadratnega metra in nesolidnosti gradbenih del uplahnelo.

Poslovna enota za stanovanjsko in komunalno kreditiranje si je zastavila cilj, da bo obseg namenskega stanovanjskega varčevanja še nadalje rasel in do konca 1982 naj bi bilo stanje za 16 odst. večje od preteklega leta.

Najtežje denarno maso priliva in stanja predstavljajo seveda vplačila delovnih in družbenih organizacij. Ta pritekajo po že ustaljenih in urejenih razmerjih – samoupravnih sporazumih in drugih predpisih. Banke se posebej prizadevajo za zajemanje vloge posameznikov varčevalcev. Za stanovanjsko graditev morajo biti razpoložljiva predvsem kvalitetna dolgoročno naložbena denarna sredstva, zato si poslovna enota prizadeva za preusmeritev hranilnih vlog

občanov na vpogled in nena- mensko vezanih v namensko vezavo za stanovanjsko graditev. V letu 1982 naj bi ta zajela 30 % več sredstev kot jih je bilo v preteklem letu.

Poseben problem predstavlja- jo tudi delovne in družbene organizacije (zgubaši in drugi neredni plačniki zapadlih ob- veznosti do banke), saj se stano- vanjski dinar obrača počasneje, s tem pa manjša bančna kredit- na sposobnost za to namensko graditev!

V oktobru 1981 so slovenske banke sprejele nov pravilnik o stanovanjskih posojilih obča- nom. Vsak, ki se zanima za najeteje namenskega posojila, ga lahko dobi pri banki, kjer var- čuje na hranilni knjižici ali na tekočem računu. Upoštevati je treba le, da banke tokrat ne dajejo posojil na temelju nena- mensko vezanih vlog in vezanih vlog iz prodanih konvertabilnih deviz. Kdor želi takšne vloge uporabiti za stanovanjsko gradi- tev, jih bo moral preusmeriti v namensko stanovanjsko vezano

OBVESTILO

Naslednja številka izide 23. aprila 1982.

Zadnji rok za oddajo pri- spevkov je 15. april do 9. ure.

UREDNIŠTVO

vlogo. Vendar je tudi tukaj ne- kaj izjem. Občani, ki so že namensko varčevali pri banki, lahko brez preusmeritve dobijo posojilo za odkup etažnih stano- vanj in za stanovanjsko gradi- njo, za katero je gradbeno do- voljenje že izdano, ter tudi zdomci pod določenimi pogoji in do določene višine.

S 1. marcem 1982 so določe- ne nove obrestne mere za hra- nilne dinarske in devizne vloge. Pri tem imajo namensko vezane vloge boljši položaj od vlog na vpogled in od nena- mensko ve- zanih. Seveda so se tudi posojila podražila, vse to zato, da bi tudi na tem področju prišlo do reda in manj potrošniške misel- nosti.

Edo Trelec

TOZD TDP – luženje sedežev

Z vašim predlogom do boljših storitev

V LB Temeljni dolenski banki Novo mesto so se odločili za namestitev posebnih nabiralnikov v vseh enotah banke na območju občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje. S tem želijo v banki omogočiti varčevalcem in občanom, da na hitro in neposredno sporočijo, kaj jim ni všeč na področju poslovanja z občani, ali pa posredujejo svoja mnenja in predloge, kako bi banka nekatere pomanjkljivosti v bodoče lahko odpravila.

Kako in kaj narediti, če ima varčevalec ali občan pritožbo, mnenje ali predlog?

V enotah banke oziroma na njihovih bančnih pultih so dostopni obrazci, na katere lahko posameznik napiše svojo ugotovitev. Morda se je v zadnjem času komu dogodilo, da bančni delavec ni imel pravičnega odnosa ali pa ni znal dati ustreznega pojasnila oziroma odgovora na zastavljeno vprašanje? Lahko se dogodi, da pritožba občana ni bila v banki primerno in pravočasno rešena. V takih in podobnih primerih je potrebno samo, da občan na obrazec, ki mu je pri roki na bančnem pultu, v rubriko „pritožbe, predlogi in sugestije“ napiše svoja zapažanja, pripombe in

predloge, seveda pa bančnega delavca in servis banke lahko tudi pohvali. Izpolnjen obrazec vrže v nabiralnik, ki je nameščen v vsaki enoti banke. Če pa kdo želi pismen odgovor, pa naj napiše še naslov.

Z akcijo „z boljšim predlogom do boljših storitev“ želi banka izboljšati svoje storitve v zadovoljstvo varčevalcev in občanov pri urejanju denarnih zadev v LB Temeljni dolenski banki Novo mesto.

M. R.

SOZD UNILES

NAJVEČJI SLOVENSKI IZVOZNIKI NA KONVERTIBILNO PODROČJE V LETU 1981 – VISOKO MESTO UNILESA

Pomena konvertibilnega izvoza za naše gospodarstvo ni potrebno posebej poudarjati. Še posebej velja to za Slovenijo. Po začasni projekciji devizne bilance Jugoslavije za leto 1982 mora Slovenija ustvariti v letošnjem letu 465 milijonov dolarjev suficita pri izvzu na konvertibilno področje. To je bistveno več kot v letu 1981, ko je Slovenija ustvarila 130 milijonov dolarjev konvertibilnega presežka izvoza nad uvozom.

Po podatkih SISEOT oz. NB spadajo sledeče OZD med 12 največjih slovenskih izvoznikov na konvertibilno področje.

Največji slovenski izvozniki na konvertibilno področje v letu 1981:

	IZVOZ KONVERTIBILNA	% REALIZACIJE PLANA	(1 dolar = 27,30 din) v 000 din UVOZ KONVERTIBILNA
1. SOZD ISKRA	3.185.981	91,9	2.961.614
2. IMV, Novo mesto	2.676.723	74,3	2.486.133
3. SOZD GORENJE	2.662.519	74,8	1.924.515
4. SOZD Slovenija papir	2.455.172	70,1	2.077.533
5. SOZD UNILES	1.951.915	91,1	795.765
6. SOZD SLOVENIJALE	1.513.279	79,9	964.848
7. SOZD SLOV. ŽELEZ.	1.514.105	68,6	2.600.903
8. SOZD SAVA Kranj	1.266.059	94,2	1.672.492
9. TAM Maribor	908.938	85,2	773.377
10. SOZD KEMA Maribor	851.448	100,9	1.334.966
11. SOZD GLG Bled	836.634	209,0	186.247
12. IUUV Vrhnika	776.585	93,3	466.887

Kot vidimo je Uniles na vidnem petem mestu in seveda daleč najboljši v dejavnosti lesarstvo – gozdarstvo.

Na konvertibilno področje smo izvozili za 1.951.915.000 dinarjev, to je n. pr. 420.636.000 din več kot SOZD Slovenijales. Obenem moramo ugotoviti, da smo po odstotku doseganja plana med prvimi dvanajstimi izvozniki na šestem mestu. V bistvu je vzrok našemu zaostajanju za planom dejstvo, da smo planirali bruto izvoz, ki zajema tudi stroške špedicije, prevoza in trgovine, kar pomeni, da smo plan neto izvoza uresnili.

Še bolj je pomembno, da smo ustvarili daleč največji pozitivni saldo na konvertibilnem področju, torej daleč največjo razliko med izvozom in uvozom. Za vsak dolar uvoza smo realizirali 2,5 dolarja izvoza. Ta naš uspeh je rezultat prizadevanja sleherne izmed združenih organizacij in skupnih naporov ter medsebojne solidarnosti in pomoči v okviru SOZD UNILES. Naš uspeh dokazuje naslednja tabela:

Slovenske OZD z največjo pozitivno razliko med konvertibilnim izvozom in uvozom v letu 1981:

OZD	IZVOZ	UVOZ
1. SOZD UNILES Ljubljana	1.951.915	795.765
2. SOZD GORENJE Velenje	2.662.519	1.924.515
3. SOZD GLG Bled	836.634	186.247
4. SOZD SLOVENIJALE Lj.	1.513.279	964.848
5. SOZD SLOV. ŽELEZ. Lj.	1.514.105	2.600.903
6. SOZD SAVA Kranj	1.266.059	1.672.492
7. SOZD SLOVENIJA PAPIR Lj.	2.455.172	2.077.533
8. AGROBANKA - GRADNA Lj.	363.714	350.237
9. UNIO Zreče	308.608	276.046
10. IUUV Vrhnika	776.585	466.887
11. KOOP-EXPORT Sotona	274.915	274.915
12. SLOVIN Ljubljana	274.915	274.915

Naš prispevek s pozitivnim saldonom 1.156.150.000 k poziciji Slovenije v plačilni bilanci Jugoslavije je torej daleč največji.

Drugi za nami, SOZD Gorenje Velenje, ima pozitiven saldo izvoza in uvoza 738.004.000 din, kar pomeni 64 % Unilesovega, tretji pa SOZD GLG Bled z saldonom 650.387.000 din, kar nomeni 56 % Unilesovega.

Lanskoletni dosežki so prav gotovo ohrabrujoči za uresničitev velikih izvoznih nalog, ki so zastavljene SOZD UNILES za leto 1982.

Trimesečni seminar teorije in prakse marksizma

Znano je, da izobraževanje v zvezi komunistov poteka preko uvodnih seminarjev za novo sprejete člane dopisnih šol marksizma, seminarjev teorije in prakse marksizma ter enoletnih političnih šol v Ljubljani in Kumrovcu. Od 16. novembra 1981 do 26. februarja 1982 je bila v Novem mestu politična šola CK ZKS pod imenom „Seminar teorije in prakse marksizma“. Seminar je obiskovalo 19 slušateljev iz Trebnjega, Črnomlja, Metlike in Novega mesta. Delovna organizacija

TOZD TDP – krivljenje naslonov

Novoles je na izobraževalne poslala Ladka Požesa iz TOZD IGK in Ivana Avbarja iz TOZD TPP.

Pouk smo imeli v domu JLA, vsak dan od 7. do 16. ure, vmes pa smo imeli odmor za kosilo. Program seminarja je obsegal sedem predmetov: filozofijo, sociologijo, politično ekonomijo, ekonomiko Jugoslavije, zgodovino zveze komunistov, družbeno-politični sistem in slovenščino. Posamezne predmete so vodili in poučevali priznani novomeški družbenopolitični delavci in pedagogi. Pri vsakem predmetu smo bili ustmeno in pismeno preizkušeni, razen tega pa smo za vsak predmet pripravili seminar. Cilj seminarja je bil, da se slušatelji pripravimo za določena vodilna mesta v družbenopolitičnih organizacijah.

Med šolanjem smo obiskali in si ogledali tovarno Belt in Gorenje v Črnomlju ter se pogovarjali z vodilnimi delavci v OZD. Obiskali in ogledali smo si politično šolo v Kumrovcu, Spominski dom borcev in mladine in Titovo rojstno hišo.

Na koncu šolanja smo opravili preizkus znanja iz celotne snovi, ki smo jo predelali v času seminarja.

Priznanja za uspešno opravljen seminar je podelil član CK ZKS tov. Ogrin.

IVAN AVBAR

Volitve

IZ ZAPISNIKA volilne komisije delovne organizacije Novoles o izdidi volitev v delavski svet Unilesa in svet delavske kontrole Unilesa.

Navzoči člani volilne komisije:

1. Bencik Bojan – predsednik

2. Novinec Jože – tajnik

3. Okroglič Marjan – član

Volilna komisija je pregledala gradivo volilnih komisij TOZD in ugotovila, da so bile volitve v skladu z zakonom.

V volilni imenik je bilo vpisanih 2720 volilcev, od tega jih je volilo 2539 oz. 93,35 %. Oddanih je bilo 2539 glasovnic.

Izid volitev v posamezne organizacije:

A.) DS UNILES

V DS Uniles je bilo potrebno izvoliti 5 delegatov. Za DS Uniles so kandidirali in dobili naslednje število glasov:

TOZD TDP – kontrola elementov

1. Dvoršek Stanislav, glasov 2060

2. Krštinc Drago, glasov 2117

3. Legan Jure, glasov 2076

4. Ostanek Marjan, glasov 2018

5. Redek Franc, glasov 2107
Iz tega izhaja, da so bili omenjeni kandidati izvoljeni v DS Uniles.

B.) SVET DELAVSKE KONTROLE UNILES:

Za svet delavske kontrole Uniles je kandidiral Stanislav Saje in dobil 1613 glasov, kar pomeni, da je bil izvoljen za delegata v svet delavske kontrole.

Pravnomočno izrečeni disciplinski ukrepi od 1.2.1982 do 20.3.1982

TOZD TGD:

1. Koncilja Vojko: en neopravičen izostanek z dela, kršitev sklepa delavkega sveta – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 6 mesecev.

2. Štrumbelj Jožica: nemaren odnos do dela – opomin

TOZD TPI:

1. Rodič Franc: dva neopravičena izostanka z dela – javni opomin.

TOZD TVP:

1. Novak Zvonka: neopravičena odklonitev dela in odhod domov – javni opomin.

2. Šenica Alojz: Trije neopravičeni izostanki z dela – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 6 mesecev.

TOZD ŽAGA:

1. Poplašen Drago: fizično napadel in udaril sodelavko med delom – denarna kazen v višini 10 odst. osebnega dohodka.

2. Bačevac Razija: samovoljna zapustitev dela in odhod domov – opomin.

3. Bojanič Mira: samovoljna zapustitev dela in odhod domov – opomin.

4. Starešina Branka: samovoljna zapustitev dela in odhod domov – opomin.

TOZD TPP:

1. Hudoklin Darinko: nepravilno vedenje do sodelavcev, malomaren odnos do dela, zamujanje na delo – razporeditev na druga dela in naloge za dobo 6 mesecev.

2. Brkič Ivan: samovoljna zapustitev dela – prenehanje delovnega razmerja.

3. Bucič Jozo: en neopravičen izostanek z dela – javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine.

4. Kopina Franc: en neopravičen izostanek z dela – opomin.

5. Bartolj Anton: en neopravičen izostanek z dela – javni opomin, in plačilo pavšalne odškodnine.

6. Plantan Jože: malomarno opravljanje dela, nepravilno obnašanje do sodelavcev, oddaljevanje z dela med delovnim časom – prenehanje delovnega

razmerja, pogojno za dobo 6 mesecev.

7. Umek Marjana: neizpolnjevanje delovnih obveznosti – opomin.

8. Jarc Dragica: neizpolnjevanje delovnih obveznosti – opomin.

9. Rozman Cvetka: neizpolnjevanje delovnih obveznosti – opomin.

10. Bajzek Štefka: neizpolnjevanje delovnih obveznosti – opomin.

11. Munitlak Dušan: neopravičena odklonitev dela, surovo in nepravilno vedenje do nadrejenih – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 6 mesecev.

TOZD SIGMAT:

1. Drame Milko: protipravno prisvajanje rezervnih delov za mešalec M-300 – prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 1 leta.

(Nadaljevanje na 4. strani)

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame

Marije Markovič

se iskreno zahvaljujemo OOS TOZD TVP in DSSS za podarjene vence. Vsem sodelavcem za izrečena sožalja in denarno pomoč ter vsem, ki ste kakorkoli počastili njen spomin ali jo spremili na zadnji poti, še enkrat iskrena hvala.

Vera Piletič
Miha Markovič
Štefka Rolih

Pravnomočno...

(Nadaljevanje s 3. strani)

2. Umek Avguštin: na nedovoljenem mestu odšel iz prostorov TOZD brez dovoljenja in uživanje alkohola med delom — prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 6 mesecev.

3. Omenzu Drago: na nedovoljenem mestu odšel iz prostorov TOZD brez dovoljenja in uživanje alkohola med delom — prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 6 mesecev.

5. Grmšek Miroslav: na nedovoljenem mestu odšel iz prostorov TOZD brez dovoljenja nadrejenih — prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 6 mesecev.

TOZD TSP:

1. Petan Sonja: Nepravilno obnašanje in povzročitev prepira s sodelavcem na delu — denarna kazen v višini 5 odst. osebnega dohodka.

2. Davidovič Bare: udaril sodelavko na delu, malomaren odnos do dela denarna kazen v višini 8 odst. osebnega dohodka.

3. Sinenc Majda: en neopravičen izostanek z dela, neopravičeno vedenje do nadrejenih — javni opomin.

4. Konec Janez: neopravičeno odklonil delo v podaljšanem delovnem času (po sklepu delavskega sveta TOZD) — prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 6 mesecev.

Tabelarni pregled udeležbe na volitvah 11.3.1981

TOZD	Št. vpisanih v volilni imenik	Glasovalo	%
TDP	392	339	86,48
TVP	297	267	89,89
ŽAGA	172	158	91,86
TKO	79	77	97,46
DSSS	185	181	97,84
BLP	121	108	89,25
TPI	76	76	100
IGK	148	142	95,94
BOR	89	86	96,63
TES	142	137	96,48
TPP	225	216	96,00
TSP	336	308	91,66
LIPA	93	92	98,92
TGD	105	105	100
SIGMAT	116	113	97,41
TAP	144	134	93,05
NOVOLES	2720	2539	93,34

PREDSTAVLJAMO VAM DO STOL — KAMNIK

KRATEK ORIS RAZVOJA IN DELA DELOVNE ORGANIZACIJE STOL

1979 je Stol iz Kamnika praznoval petinsedemdesetletnico. Delavci, ki so bili zbrani na veliki slovesnosti v dvorani kulturnega doma na Duplici, so si potem ogledali tovarniške obrate in bili zadovoljni ob napredku, ki ga je Stol dosegel v tridesetletju. Ta razvoj so omogočili sami in njihovi pred-

hodniki. S pridnim delom, prizadevnostjo, odrekanjem v težkih predvojnih, vojnih in povojnih letih, ko jim je za lastno življenje skoraj vsega manjkalo. Odrekli pa se niso Stolu, najprej mali tovarnici na Duplici, ki šteje svoj začetek v prvih letih tega stoletja.

Sprva je bila ob reki Kamniška Bistrica na Duplici majhna tovarna lepenke, ki ji v tedanjem času zares ni primanjkovalo surovine, izdelki pa so šli dobro v denar. Obrat je zamenjal lastnika, novi je dogradil žago in parketarno. Za mali kraj ob Kamniku so bile tri vrste polizdelkov in izdelkov ime-

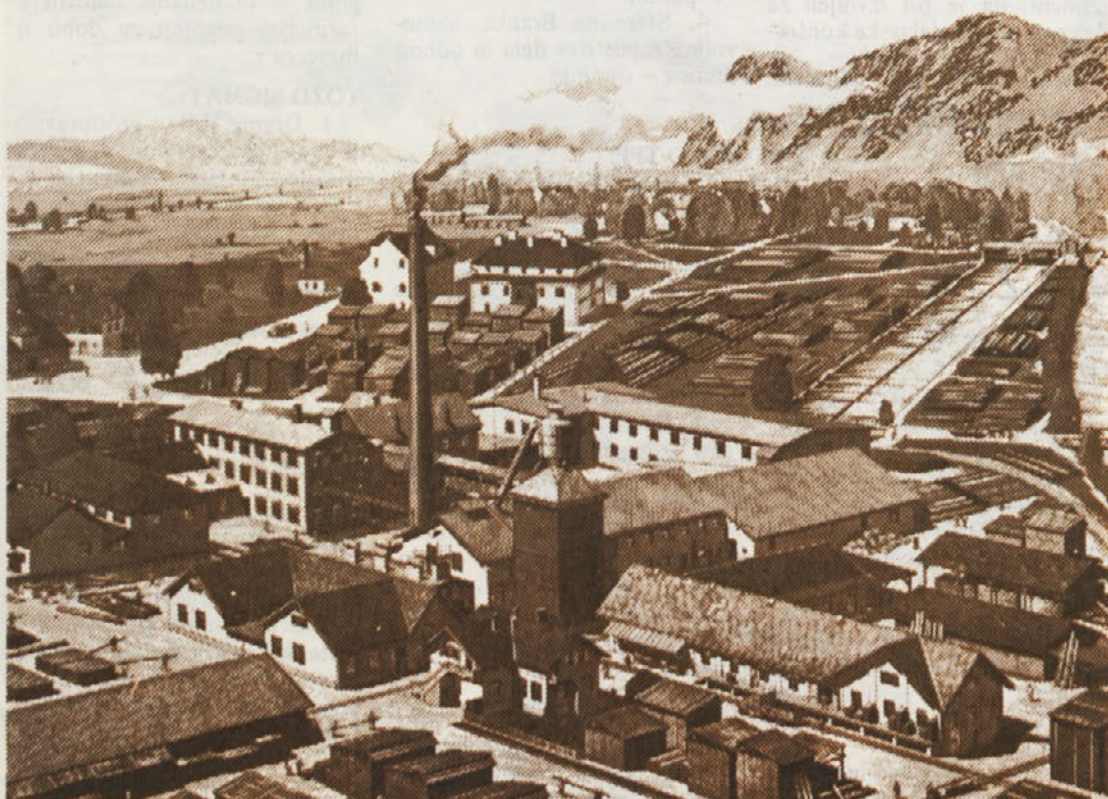
nitna stvar. V tovarni so se pričeli zaposlovati novi delavci. Vzporedno s temi proizvodi pa so pričeli iz Duplice prihajati prvi stoli. Obšli so okoliške kraje, državo, kaj kmalu pa so se našli na velikih ladjah in si s kvaliteto in obliko pričeli utirati pot v široki svet.

Po končani prvi svetovni vojni je podjetje kupil inženir Vladimir Remec. Imel je precej proizvodnih in tudi drugih izkušenj. Kjer se je le dalo, je zamenjal delavčeve roke z novimi stroji in tako pocenil proizvodnjo, hkrati pa razširil program. Poleg novih stolov so v tovarni pričeli izdelovati pisarniško pohištvo in furnir. Izdelki so si nabirali priznanja po Evropi in drugod. Celu zahtevni Amerikanci so bili zadovoljni z duplškimi izdelki.

Delo je teklo kolikor toliko mirno do tridesetega in še nekaj let. Delavci so bili ves čas izkoriščani, vendar so se vdajali v usodo, ker jim ni nihče bolj organizirano odpiral oči in jih vodil v boj proti izkoriščevalcem. V času velike ekonomske krize so delavcem močno primanjkovala najosnovnejše življenjske potrebščine, po drugi strani pa so videli, da se lastnik tovarne na lahek način okorišča z njihovim znojem in žulji. Zavrelo je. Izbruhnili je štrajk, ki se ga najstarejši duplški delavci in prebivalci še dobro spominjajo. Napredni delavci so se organizirali in za seboj potegnili še druge. Prav zaradi izkoriščanja so se v tovarni večkrat ustavili stroji in tovarna več dni zapored ni delala. Vseh pravic si delavci takrat niso priborili, močno pa so opozorili nanje. Lastnik tovarne se je moral zamisliti in spoznati, da tovarna niso le stroji, orodje in material, temveč veliko močnejša sila — ljudje, delavci, ki jih ni moč ustaviti, ko zahtevajo svoje osnovne pravice.

Med drugo vojno je proizvodnja zastajala, v tovarniških oddelkih pa so se zbirali prvi kamniški partizani. Duplica in okolica se je okopatorju že v začetku postavila po robu. Prebivalci so se zavedali, da sta pravo življenje in prihodnost v njihovih rokah. Zanesli so se le na narodnoosvobodilni boj. Zagorelo je v tovarni, ogenj je zasikal v okolici, gorelo pa je tudi v ljudih, ki so hoteli delati, vendar niso mogli.

Po letu 1945 sta se pravi razvoj in življenje tovarne šele pričela. Stol je bil sprva pod državno upravo. Leta povojne graditve so bila trda, primanjkovalo je raznih materialov in mnogo drugega. Manjkala pa ni zdrava delovna volja, ki je je bi-

Izgled tovarne Stol pred vojno

Pogled na eno izmed dvoran, ki je opremljena z izdelki iz Stola

lo veliko v ljudeh, da so komaj čakali na delo. Delali so v rednem času, popoldne, ob sobotah in nedeljah. Plačilo je bilo drugotnega pomena. Glavno je bilo prepričanje, da je domovina osvobodjena, da je tovarna njihova in bo tisto, kar bodo ustvarili, njihovo. Ni pomembno, ali prvega dne, potrebno je graditi nove delavnice, obrate, pripeljati nove stroje, sodobnejše orodje, proizvajati boljše in lepše izdelke.

Prav v povojnih letih je dupliški Stol doživel korenite spremembe. Delavci so rušili stare dotrajane zgradbe in postavljali nove in nove. Trikotnik med glavno cesto, reko Bistrico in potjo, ki vodi od Šmarce proti Volčjemu potoku, je postal premajhen.

Avgusta 1950 je bil v Stolu izvoljen prvi delavski svet. Delavci so še bolj začutili, da je Stol zares njihov. Premagovali so vse napore in delali s podvojeno močjo. Osveščenost je segla do vsakega kotička v tovarni, do vsakega delovnega mesta.

Leta 1980 je Stol praznoval novo delovno zmago. Dogradil je tapetniško delavnico ob Korenovi poti, ki je doslej zadnja v veliki verigi Stolovih oddelkov.

V matični tovarni je posodobljen oddelkec stolarne z odpremim skladiščem. Stara krivilnica, strojni oddelkec in zastrela površinska obdelava stolarne so že skoraj pozabljeni, delavci že precej let delajo v sodobnih delavnicah. Na novo je zgrajen grobi rez, velike posodobitve so doživele furnirna v tozdu 1, mizarna, kotlovnica, skoraj nov pa je tudi oddelkec kovinskih ogradij. Ob tovarni je zgrajeno sodobno parkirišče.

Posebej moramo omeniti novo upravno zgradbo, ki je z več nadstropji in številnimi prostori omogočila skupnim službam boljše skupno delo. V pritličju upravne stavbe je nova sodobna kuhinja, ki s svojimi zmogljivostmi nudi kvalitetno prehrano našim delavcem.

Ob Korenovi poti so zgrajeni obrati tozda 2 – tovarne ploskovnega pohištva, ki v svoji proizvodnji tesno sodeluje z matično tovarno. V Mostah so novi oddelki tozda 4 – obrata maloserijske proizvodnje; tudi v Motniku ima Stol svoj obrat, delavnico kovinskih ogradij in tapetniški oddelkec.

Po vojni se je Stol razvil do širine, ki je ni nihče pričakoval. Ob delovni organizaciji so novi

stanovanjski bloki, športna igrišča in kulturni dom.

Stol danes s sednimi tozdi in tisoč sedemsto delavci proizvaja zelo širok program sedežnega in oblazinjenega pohištva, opreme za najmodernejše pisarniške prostore, dnevne sobe, spalnice, pregradne elemente in še vrsto drugega. Skoraj ni kupca, ki v Stolovem programu ne bi našel izdelkov, ki jih želi. Dokaz o kvalitetni ponudbi je tudi to, da se Stolovi izdelki dobro prodajajo in jih zato velikokrat ni moč dobiti.

Stol ima prodajna mesta po vsej Jugoslaviji. V vseh večjih mestih so naši interieri-trgovine, ki kupcu nudijo naše izdelke. Stol prodaja po vsem svetu, še posebno pa v severnoevropske države in Ameriko.

Na tem mestu nismo posebej navajali števil, ki ponazarjajo promet, delo, dohodek in čisti dohodek. Veliko tega je bilo napisanega v tovarniških informacijah pa tudi zunaj delovne organizacije. Kot član sozda Uniles je Stol med največjimi lesnimi predelovalci v Sloveniji in Jugoslaviji.

Za zaključek moramo povedati, da je kljub veliki izgradnji proizvodnih prostorov in posodobitvi delavnic še precej stvari nerešenih. Proizvodnja terja nove stroje, naprave, da bomo mogli še hitreje in bolje proizvajati. Današnji svetovni in tudi domači razvoj je nagel in zahteva nenehno dopolnjevanje in zamenjavo. Prav na tem področju moramo veliko narediti, kot moramo nenehno bedeti nad dobrim usposabljanjem novih delavcev, ki bodo zamenjali starejše stolovce. Prav v teh letih jih veliko odhaja v pokoj.

Z mladimi proizvajalci, katerim so včerajšnji in današnji stolovci za zgled in spodbudo, bo Stol lahko tudi v bodoče dobro delal. To ne bo moč doseči brez problemov in prizadevnosti, vendar lažje kot v preteklih desetletjih, ko so si morali delavci delovna mesta, proizvodne programe in ime šele ustvarjati. Prav od dobrega dela v prihodnje je odvisen nadaljnji razvoj in obstoj delovne organizacije.

CIRIL SIVEC

Znanje je naša dieta

NADALJEVANJE

Ne doživljamo pa vsakega pomanjkanja pomembnejših hranil v organizmu, na primer pomanjkanja vitaminov.

Prav zaradi tega je izredno pomembno, da se naučimo uživati čim bolj pestro hrano. Organi, ki prebavljajo hrano, so prebavila. K prebavilom spadajo prebavna cev in prebavne žleze.

Po prebavni cevi se hrana pomika od ust proti zadniku. Medtem se hrana prebavlja mehansko in kemično, sluznica prebavne cevi pa vsrkava prebavljene snovi v kri in limfo. Prebavne žleze oblikujejo s svojimi sokovi hrano na njeni poti pa prebavni cevi. Prebavno cev sestavljajo ustna votlina, golt, žrelo, požiralnik, tanko črevo, debelo črevo ter danka z zadnikom.

GLEJ SKICO

Videz, vonj in okus hrane vplivajo na izločanje želodčnega soka.

Okušanje, žvečenje in požiranje hrane precej vpliva na sitost zaužite hrane. Glavna mehanična naloga želodca je, da shranjuje zaužito hrano, jo drobi meša v prebavnimi sokovi in jo počasi prazni v tanko črevo.

Shranjevanje, mešanje in drobljenje hrane v želodcu poteka po določenih zakonitostih, ki znatno spreminjajo hitrost praznitve želodca.

Hrana, ki se počasi in enakomerno prazni iz želodca, enokomerno obremenjuje tanko črevo in presnovne procese. Tako hrana spada v prehrano, ki varuje zdravje.

S kemičnim delovanjem želodca izloča želodčni sok. Ta je mešanica vode, solne kisline, elektrolitov in najrazličnejših encimov, ki cepijo beljakovine in ostale hranljive presnove. Ko pride s slino namočena in dobro prežvečena hrana v želodec, se začne mešati s kislim želodčnim sokom. Čim počasneje se hrana v želodcu meša s kislim želodčnim sokom, tem dlje poteka cepljenje.

Kisla mešanica zaužite hrane in želodčnega soka, ki je kašastega videza, z delno prebavljenimi sladkorji in beljakovinami počasi prehaja v tanko črevo, kjer se osnovna hranila razmeroma hitro dokončno prebavijo in jih vsrkata kri in limfa.

Za dobro prebavo v želodcu je treba hrano zelo dobro prežvečiti, želodec mora ustrezno izločati želodčni sok in se dobro gibati.

Pri hitri praznitvi želodca pa hrana zaostaja v tankem črevesju, kar ima lahko za posledico slabo počutje, driske, neurejeno presnovo itd.

Izločanje želodčnega soka uravnavajo razmeroma zelo zapleteni mehanizmi. Danes poznamo tri mehanizme izločanja želodčnega soka: možgansko (redlektono in psihogeno), želodčno in črevesno fazo. Želodčni sok se lahko začne izločati sam, če pomislimo na dobro in okusno hrano.

Trajanje sitosti ali nasitna moč hrane je zelo pomemben dejavnik v dietetiki pri načrtovanju varovalne prehrane.

Ze stari Kitajci so iz izkušenj poznali hrano, ki močno nasiti (vroča hrana); vse vrste mesa, pomešane in močno začinjene jedi, in hrano, ki slabše nasiti (hladna hrana; vse vrste juh).

Načelo vročega in hladnega učinku hrane izhaja iz temeljne kitajske filozofije življenja, iz janga (svetla stran življenja) in jina (temna stran); v življenju sta prisotni obe strani. Pomembno je samo to, da sta obe strani življenja oziroma prehrane uravnoteženi.

Pred nekaj leti so ugotovili (znanstveno), da je čas praznenja želodčne vsebine v tanko črevo odvisen od energetske gostote hrane, ne pa toliko od obsega zaužite hrane.

Energetska gostota hrane izraža količino kkal kJ na ml ali g hrane. Naša hrana ima enegetsko gostoto od 0 – 9 kkal.

Znanje je naša dieta

(Nadaljevanje s 5. strani)

kkal/ml ali g
0,50 – 0,99
piščančeva obara, kisle zelje, stročji fižol s paradižnikom, enolončnica z govedino, pljučka s krompirjem, zelenjavna juha, vampi s krompirjem
1,0 – 1,49
dušen riž z grahom, segedinski golaž, paprikaš s polento, ričet, mineštra, pašta fižol, jota, krompirjev golaž, žlinkrofi
1,50 – 1,99
krompirjevi svaljki, češpljevi cmoki, testenine z mesom
2,0 – 2,49
jabolčni zavitek, ajdovi žganci, srbski pasulj, golaž, kruhovi cmoki, gnjat
3,0 in več
jabolčna pita, vzhajanci, ocvrt telečji zrezek

čin prehranjevanja mu najbolj ustreza.

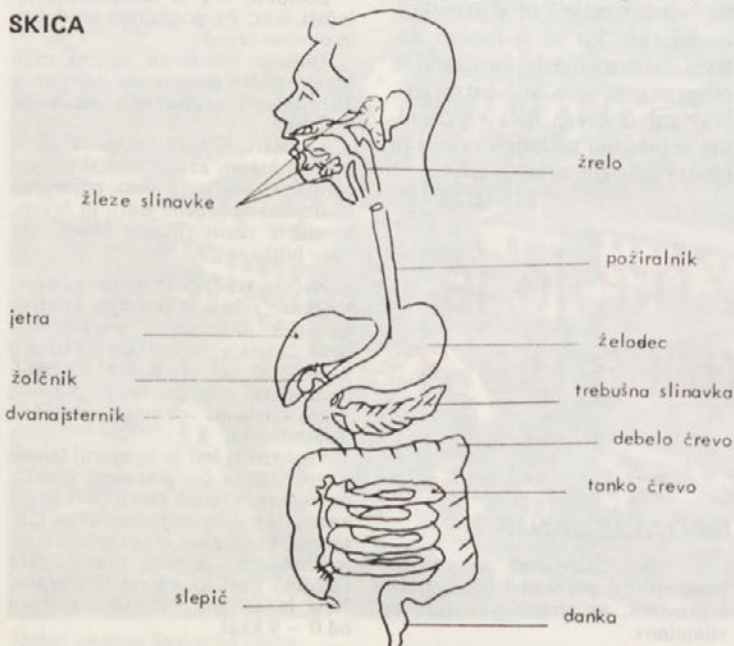
S psihofiziološkega in socialnega vidika načrtovanja obrokov hrane je pomembno:

1. cena jedi ali obroka hrane lahko vpliva na izbor hrane;
2. količina jedi v obroku hrane; pravilo je, da dajemo na mizo majhne obroke hrane, vanje pa vključimo čim več jedi;
3. obroki so najbolj celoviti in okusni, če so jedi v njih razvrščene glede na okus od lažjih proti težjim;
4. čim bolj polnega okusa je neka jed, tem boljši okus nam ostane po njem;
5. čim več raznovrstnih jedi vključimo v obrok hrane, tem večja je verjetnost, da je obrok hranilno polnoven;
6. v dietoterapiji ima sugestija (vpliv enega človeka ali več ljudi na ravnanje drugega) večkrat pomembno vlogo; če na primer med uživanjem zdravih gob nekdo, ki močno sugestivno vpliva na druge ljudi, izjavi, da so gobe strupene, postane večini, zlasti psiholabilnim ljudem, slabo ali celo bruha in dobe drisko;
7. ugotavljanje priljubljenosti posameznih jedi je izredno pomembno; pripravimo namreč lahko zelo okusno jed, ki je vseh samo nam, ne pa drugim;
8. pozivila; pitje žganja pred jedjo in vina med njo samo tedaj pospešuje tek in prebavo, če smo navajeni na te pijače in jih imamo radi. Če popijemo žgano pijačo na prazen želodec, se raven alkohola v krvi precej hitreje in višje dvigne, kot če popijemo žganje na poln želodec ali če ga razredčimo in popijemo v več manjših obrokih v daljšem časovnem obdobju. Pijače z manj alkohola pospešujejo izločanje želodčnega soka; če pijače z 20 odstotki alkohola zavirajo izločanje želodčnega soka in prebavo beljakovin. Močne alkoholne pijače s 40 odstotki in več okvarijo želodčno sluznico in povzročajo vnetje. Odsvetujemo alkohol pri vseh vnetjih, obolenjih prebavnega in sečnega trakta, pri ulkusu (rani) želodca in dvanašnjernika. Ne priporočamo ga tudi pri povečanem holesterolu in trigliceridih v krvi. Alkoholne pijače tudi zvišujejo diastolni (spodnji) krvni pritisk in povečuje iztisni volumen srca. Alkohol v pijači je strup za jetra. Alkohol škodi tudi moškosti, so ugotovili znanstveniki, večja spolna moč

Delovna storilnost, dobro počutje in uspešno zdravljenje so odvisni od primerne nasitne moči zaužite hrane ali trajanja sitosti. Hitrost praznitve želodca je še najbolj objektivno merilo za nasitno moč hrane. Enakomerna praznitev želodca tudi enakomerno obremenjuje presnovo, kar je zelo pomembno pri varovalni prehrani pred arteriosklerozo ali pri vseh presnovnih obolenjih. Če poznamo energetske gostoto jedi, lahko količinsko in časovno uspešno načrtujemo obroke hrane; če na primer priporočamo za malico približno 450 kkal in upoštevamo za prehransko volumensko navado obroke od 300 – 500 ml (za malico), potem izbiramo jedi s kalorično gostoto do 0,9 – 1,5 kkal/ml ali g hrane. Obrok hrane s približno 500 kkal se izprazni iz želodca v 4 – 5 urah. Po tem času je dobro, da sledi naslednji obrok hrane, na primer malica ob desetih dopoldne (500 kkal na obrok), h kosilu pa sedem ob dveh oziroma ob treh popoldan. Na nasitno vrednost hrane ne vplivajo samo energetska gostota hrane, temveč splet psihičnih dejavnikov v skorega posameznika.

Človek mora poznati samega sebe, da lahko ugotovi, kakšen na-

SKICA

po pitju alkohola je le navidezna in nastane zaradi pijanosti; kakšne so posledice na otrocih, spočetih v pijanosti, pa še ni točno ugotovljeno.

Pri uživanju kave ali čaja se poveča budnost, škodljivost kave vsebuje 0,1 g kofeina, ki že spodbudi delovno storilnost.

Kava ali čaj po jedi lahko ugodno poživita organizem. Večje količine pa lahko na telo delujejo dražeče, kava brez kofeina lahko zaradi okusa in vonja deluje prav tako spodbudno na organizem, kot kava s kofeinom.

Način in trajanje priprave jedi lahko vplivata na biološko vrednost hrane. Pri sestavljanju polnovrednih obrokov hrane moramo zato upoštevati tudi uničenje in izgubo posameznih hranil med pripravljanjem hrane.

Kulinarično obdelana živila so običajno okusnejša, privlačnejša, lepšega videza, lažje prebavljiva in bolj zdrava od neobdelanih živil.

S pripravo hrane odstranimo umazanijo, parazite, bakterije, strupe, lahko pa odstranimo ali povečamo del hranil.

Ustrezna kombinacija živil v jedi veča hranilno oziroma biološko vrednost jedi; olje v krompirjevi solati zelo poveča energetske vrednosti solate.

Začimbe in dišavnice naredijo hrano okusnejšo in sprejemljivejšo, seveda le, če nam je začimbni dodatek jedi prijeten in smo nanj navajeni.

Poper, paprika, cimet oz. vse ostre začimbe pospešujejo izločanje želodčnega soka, gorčica pa ima obraten učinek.

Pomembno je, da živila ali jedi ne ponavljamo v obroku hrane, da se ne ponavljata način priprave in barva jedi.

Če upoštevamo to načelo pestrosti, tedaj je obrok hrane in celotni dnevni jedilnik dovolj pester po okusu, videzu in hranilnih.

V zdravi prehrani ponudimo 3 – 5 dnevnih obrokov, zajtrk kosilo, večerjo in dve malici, dopoldansko in popoldansko. Če sestavimo tri celodnevne obroke hrane, ki imajo podoben ali enak hranilni in energetski sestav, lahko posamezne obroke med seboj poljubno kombiniramo in tako dobimo različne pester celodnevne jedilnike.

S poskusom je dokazano, da številni dnevniki obroki hrane vzdržujejo ali celo učinkujejo shujševalno.

Dietno prehrano delimo na dve področji, na dietoprofilakso in dietoterapijo. Dietoprofilakso predstavlja zdrava, uravnotežena, varovalna prehrana. Z dietoterapevsko prehrano zdravimo obolenja ali preprečujemo, da bi se poslabšala. Del dietoterapije pa zmerom bolj izpodrivajo številna uspešna zdravila.

Temelj diete je dietoprofilaksa. Dieta je vrsti ali stopnji obolenja ali fiziološkega stanja prilagojena prehrana, ki ima namen, da obolenje zdravi ali preprečuje, da bi se ne poslabšalo, oziroma krepí splošno psihofiziološko sposobnost.

Dietoprofilaktični režim prehrane je namenjen zdravim ljudem, da zdravje čim bolj ohranijo ali okrepijo, oziroma z njim vplivamo na čim bolj zdravo starost.

Motimo pa se, če mislimo, da je zdrava hrana draga hrana.

Če bi mislili tako, bi morali trditi, da je zdrava hrana samo privilegij bogatih. Zdravo se lahko hranimo tudi s cenenno hrano, kajti vsestransko zdrav je zlasti pravilen izbor hrane. Prehrana je namreč le del, pogosto ne najpomembnejši, zdravega načina življenja. Samo z dieto oziroma s hrano ne moremo nikogar ozdraviti.

ZGODBA SAMO ZA MOČNE ŽIVCE

(Prosto po pripovedovanju Slavka B., tozdbl)

prvo nadaljevanje za ogrevanje

Bilo je nekdanj, v lepih starih časih, takrat, ko še ni bilo disco clubov, snack barov in podobnih družbenih ustanov, ampak samo tu in tam kakšna poštena oštarija ali gostilna, polna ljudi, dima in vina ter plankanje, seveda. Plankanje je čudovita dolenska beseda, ki so jo v fizikalnem smislu uporabljali naši dobri predniki, ko so ob zori iz bližnjih plank trgali letve in pomagali fantom iz sosednje vasi, da so hiteli domov krave futrat. Še najbolj fletno je bilo, če se je planke trdovratno držal tudi kakšen žebelj, pa so imeli fantje suknje pozimi, poleti pa kožo kakor bohinski sir. Ne bi vas, še posebno starejše, poučeval o zgodovini, rad pa bi mladi ni opisal, da so bili naši predniki veliko bolj korajžni, saj so šli mož na moza, ne pa deset na en fičo, kakor sedaj.

No, in ravno v takih časih se je v neki vasi ali trgu, ne vem natančno, zgodila zares krvava zadeva. Ne gre za devize, gre za zares, za pravo kri. In sedaj! Vzemite Hofmanove kapljice in berite naprej...

V mestu Hohštapler Štadt, kjer so imeli nov, na novo prepleškani cerkveni turen, so živeli v miru in veselju veseli ljudje.

Ničesar jim ni manjkalo. Maša zjutraj, plankanje zvečer, za praznik pa še kakšen pošten pretep. Začelo pa se je pravzaprav malo pred božičem, ko je gospod župnik poslal po hitrem postopku svojih osem lepo rejenih prašičkov v nebesa, zadnja bedresa pa z ostalimi derivati obesil v šijo. Zima je kazala lepo. Mrzlo kakor pozimi Drva suha, cug dober.

„Do Matije bo že vse iz šije, je zagodel župnik svoji kuharici Katri in si pomenljivo pomel roke.“

„Samo če ne bo odjuge,“ se je resno zamislil Katrin stric in veselo pogledal dobro rejen želodček.

„Za veliko noč bo pa veselica,“ si je mislil in pohotno potipal največjo šunko kakor mlado devico.

Minevali so dnevi. Vsak dan je župnik obiskal svoja „nebesa“, gledal je svoje „kraljestvo“ in spoštljivo molil:

„Oče naš(ena), kateri si(dva), v nebesih(tri) in tako naprej do

zadnje šunke, ko je vedno vese-
lo izgovoril:
„Amen.“

Toda nekega dne, ravno ta-
krat, ko je sonce kukalo izza
oblakov in so vrabci veselo živ-
kali, nekaj v molitvi ni štimalo.
Nikakor in nikakor ni mogel
priti na tisti svoj amen.

„Ni ga zlodja, da bi si pri
maši naredil premočno vino,“ si
je dejal in se podal še enkrat od
začetka. Toda joj prejoj, amen
je zopet manjkal. Razburjen,
kakor je bil, se je usedel na star,
malo razmajan stol, se zamislil
in nazadnje se je spomnil starih
Arabcev.

„Točno,“ si je dejal.

„Rešitev je tu,“ je zammral:
„En pacek ima dve zadnji
nogi. Točno. Torej! Osem
packov po dve šunki, jeeeee ...
šestnajstkrat amen.“

In je pričel počasi, toda si-
gurno:

„Enkrat amen, dvakrat
amen ... petnajstkrat amen,
šestnajstkrat prazen hak.“

„Kaj? Hak? Kakšen hak?“
Zastrmel se je visoko nad
seboj in res, tam kjer bi moral
biti šestnajsti amen, se mu je
hahljal prazen, prav lepo zakriv-
ljen, kakor stara devica
zgrbljen, ves svetleč, a vendar
prazen-hak.

„Hudiča,“ se zadere, da so
vrabci popokali svoje perje in
odleteli sedet na sosedovo stra-
šilo.

„Oprosti!“ izdahne kakor
pokojnik in zopet iz vseh bron-
hijev zasope:

„O, Jezus ... moj amen.“
„Saj sem vam rekla,“ se ogle-
si od spodaj Katra.

„Štirikrat po šestnajstkrat
amen, pa še tale, pa na svežem
zraku! Saj se boste še prehlad-
dili.“

„Grem po mežnarja, da bo
šel zvonit, če je že amen,“
zamomlja stric, vstane s klopi in
stopi v vežo:

„Kolikokrat pa,“ zamomlja,
ozirajoč se proti podstrešju.

„Enkrat,“ se zadere župnik.
„Pa ravno največja!“

„O uboga revica,“ da stric, si
natakne klobuk, stopi na plano,
se ozre po vremenu, zapreže
konja in zajamra:

„Pa prav na tak lep dan.“

„Kaj praviš?“ se zasliši obu-
pan glas s podstrešja.

„Da je revica mogla umret
ravno na tak lep dan,“ odgovori
stric in se udobno namesti na
vozu.

„Kdo umret? Zakaj
umret?“ onemoglo vpraša
župnik.

„Saj ste rekli, da je umrla ta
največja, pa da je treba enkrat
zvonit,“ se oglasi Katra, pomen-
ljivo pogleda strica in mu na-
migne:

„To je pa gotovo gospo žu-
panjo naš ljubi bogec k sebi
poklical.“

„Ja,“ de stric.

„Malo je bila res bleda zadnje
čase,“ plane v jok Katra.

„Kako bleda? zavpije
župnik.“

„Vsa lepo rdeča je bila in
dim se je najbolj prijel.“

„Ja,“ zamomlja stric.

„Kakor dim je šla v nebesa.“

„Nekaj tukaj ne bo vrede,“ si
je dejal župnik, se nagnil skozi
lino in zavpil:

„Počakaj.“

Stric je zategnil vajeti, zlezal
z voza in začuden gledal, kako
je župnik, ves zaripel v obraz,
zlezal po stopnicah.

„Kaj pa norita?“ se je zadržal
tako močno, da se je slišalo v
sosednjo, Kurjo vas, kjer so
tako začeli biti plat zvona,
misleč, da so prišli Turki.

„Kaj ne vidita, da se samo
pripravljam na nedeljsko mašo?“

„Pelji konja v hlev,“ je malo
tišje zaukazal stricu, Katri pa še
bolj po tistem dejal:

„Kaj ni danes post? Repo
pristavi!“

„Kanalje,“ si je mislil. „Mene
že ne bosta.“

„Pa kako se sprenevedata,“
je še zammral predse, zalo-
putnil z vrati in se zaklenil v
svojo čumnato.

„Kaj se je pa zgodilo,“ se
zasliši glas izpred hiše.

„Nič posebnega,“ se nagne
Katra skozi okno, pokima stric-
u, le-ta pa prišleka povabi v
hišo:

„Le napraj, mežnar. Le na-
prej. Nič posebnega ni. Samo
en velik greh se je zgodil, da
gospod že vse jutro upijejo, da
vse lepo zgleda, samo amna ni,
pa ga ni in ni.“

„To je pa res nekje en velik
greh,“ zamomlja mežnar, „če
gospod ne najde konca maše,
mora bit kak zlodej vmes.“

„Ha!“ zammra župnik, pri-
sluškujoč pri vratih.

„Še en svat je prišel na po-
greb.“

Odmakne se, sede na po-
steljo, srce mu vre in nazadnje,
z vso pritajeno togoto izdavi v
rejeni podbradek:

„Dobil te bom, o Jezus, tebe,
tatiča lopoviča, kradoviča,
tebe, ki si mi sunil najlepšo od
najlepših šunk. Amen,“ je še
dodajal in se zatopil v globoko
razmišljanje.

Spomnil se je daleč nazaj
tistih dobrih časov, ko so še
lovili čarovnice in imamo v
spominu raznorazne detektive
in brezove metle, slednje, žal,
samo kakor teritorialno zname-
nitost.

„Zberi se,“ si je dejal.
„Kaj? Kje? Zakaj? ...
Kdo? si je momljaj.“

Kako, koga in zakaj je sumil
župnik, kako je razglabljal, pre-
berite v naslednji številki.

JOŽE GUTMAN-PEPY
(tozdblpl)

POPRAVILO JEDILNICE V TOZD TDP

10. marca 1982 smo v TOZD
TDP pričeli z obnovitvenimi
deli v jedilnici. Zazidali bomo
okna v steni med jedilnico in
proizvodno halo in uredili no-
tranjost jedilnice.

S temi deli želimo jedilnico
predvsem usposobiti za boljše
razdeljevanje hrane, saj bo tako
po obnovi lahko delala na
samopostrežen način, obenem
pa tudi zagotoviti možnost za
razne sestanke. Z izolacijo sten
bomo odpravili ropot, ki je do
sedaj onemogočal sestanko-
vanje. Dela opravlja gradbena
skupina tozda TES. Dela na
obnovi bodo trajala predvidoma
do konca marca, do tedaj pa se
prehranjujemo v jedilnici cen-
tralne kuhinje.

V. F.

PROGRAM DELA

OO ZSMS TOZD TSP je ime-
la razširjeno sejo 3. februarja
1982. Na njej je obravnavala
trenutno stanje v delovanju.
Sprejela je poročilo delovanja
za leto 1981 in plan dela za leto
1982. Sklenjeno je bilo, da se je
treba resno lotiti dela in
izpeljati zastavljene naloge.

Program dela OO ZSMS
TOZD TSP v letu 1982 naj bi
bil naslednji:

januar: – sodelovanje mladih
pri sprejemu plana za leto 1982
– razprava o končnem obra-
čunu

– razširitev aktivnosti član-
stva (stalna naloga)

februar: – aktivno vključeva-
nje mladih v stabilizacijski pro-
gram

– sodelovanje pri volilno
programski konferenci

– akcija mladih v proizvodnji
marec: – usposabljanje mla-
dih OO za nemoteno delo na
področjih mladinske in ostale
problematike v TOZD

– aktivno sodelovanje in de-
lovanje samoupravnih organov
– akcija mladih v proizvodnji
in v okviru Novoleša (zlaganje,

španglanje decimiranega lesa in
desk)

april: – priprava na OF in
srečanje mladih

– akcija v proizvodnji po
potrebi

– obisk v Banji Luki (na-
knadno informacijo bomo dobi-
li od počitniške zveze)

maj: – Dan mladosti (vklju-
čevanje)

– sodelovanje na MDA in
org. lokalnih akcij

– športna tekmovanja
junij, julij, avgust: – sodelo-
vanje z OK

– akcija v tovarni TSP (po
potrebi)

september, oktober novem-
ber: – udeležba na MPS

– vključevanje na MDA

december: ocena dela v teko-
čem letu in priprava za nasled-
nje leto.

Stalne naloge: – vključevanje
mladih v zvezo komunistov

– sprejem novih članov
ZSMS,

– sodelovanje z DPO, KS in
OK ZSMS

– spodbujanje prostovolj-
nega dela,

– idejno politično usposab-
ljanje

– evidentiranje mladih in
članstvo ZK

– krepitev kolektivnega dela
in odgovornosti, posebej še
osebne odgovornosti

– spremljanje uresničevanja
usmerjenega izobraževanja (se-
znani učence usmerjenega
izobraževanja s programom dela
OO ZSMS TOZD TSP).

Verica Kasunič

NOVE MOŽNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE

V Sloveniji naj bi se letos
število zaposlenih povečalo za
1,7 odstotka, to se pravi, da se
bo lahko zaposlilo od 21 do 27
tisoč novih delavcev, od tega
približno 4500 pripravnikov. Z
uveljavitvijo zakona o zasebnem
obrtištvi, ki dovoljuje zaposli-
tev tudi do deset delavcev pri
enem zasebnem obrtniku, se
bodo možnosti za zaposlovanje
še povečale. Računajo, da bo tu
našla zaposlitev tudi večina de-
lavcev, ki se vračajo z začasnega
dela v tujini. Znano je, da zlasti
Avstrija zadnje čase množično
odpušča naše delavce.

ZAHVALA

Ob smrti mojega očeta
Jožeta Slaka se najtopleje
zahvaljujem sindikalni
organizaciji TOZD TSP in
sodelavcem za izrečeno so-
žalje ter podarjena venca.

Hčerka Anica
Gobec z družino

PRVI GOZDNI IN LESNI DELAVCI IZ ROŠKIH GOZDOV

NADALJEVANJE

Fratar Zajc mi je kot otroku pravil o vseh radostih in tegobah svojega in pradedovega življenja. 98 let star je umrl, z očetom je bil v gozdu od 10. leta naprej. Ni umrl od bolezni, ampak je enostavno zaspal na pomladnem soncu, ki je zlatilo roške gozdove. Tako so umirali in odhajali tudi mnogi drugi. Skoro vsaj je pred smrtjo prosil, ko je bil davno v dolini, da so ga odnesli ven, ker jy hotel še poslednjič z očmi objeti gozd, ki ga je očaral tudi ob uri odhoda v večnost.

Fratarji so vsakih 14 dni na en mesec šli po „fasengo“ na Dvor. Pripeljali so jim jo voznički, ki so vozili na Dvor oglje.

Amalija Korče pove, da so fratarji svoje otroke v kasnejši dobi pošiljali tudi v šolo, izjemoma seveda ne pozimi. Včasih je zapadlo v roških gozdovih okoli frat tudi po dva metra snega in drevje je od mraza res pokalo. Tako hude zime so bile takrat.

Skozi roški pragozd sta bili spočetka speljani in najbolj znani le dve poti ali ceste. To sta Vinska in Mlinarska cesta, ki sta Rog povezovali z zunanjim svetom. Zakaj sta dobili ti poti taka imena, je že z nazivom označeno; to so vozili in tovorili po njiju.

Od frat pa je bila najbolj znana Červanova frata. Ker so bili zelo pridni in varčni, je oče Červan po več letih trdega dela postavil v gozdu frate gostilno. Postavili so si res lično leseno hišico. Ženske so imele dovolj dela v gostilni. Čeprav je bila visoko v gorah, je bila vedno prometna. Isto hišo je Červan leta 1890 pripeljal v Gaberje pri Soteski. Ta hiša še danes stoji in v njej stanuje potomka nekdanjih fratarjev, A. Korče.

Glasilo „NOVOLES“ ureja uredniški odbor. Odgovorni in tehnični urednik Vanja Kastelic. Izdaja delovna organizacija „NOVOLES“, lesni kombinat Novo mesto – Straža. Naklada 2950 izvodov. Stavek, filmi in montaža: DITC, TOZD Dolenjski list. Tisk: DITC, TOZD Tiskarna Knjigotisk. Glasilo je oproščeno temeljnega prometnega davka na podlagi mnenja Sekretariata za informacije pri IS SR Slovenije št. 421/72 z dne 31. januarja 1978.

Poleg drugih frat velja omeniti še Erjavčevo, Zajčevo, Ambroževo, Japeljino, Šterbenkovo, Gorenčičevo, Florjanovo, Štemcevo, Zoranovo, Kresetovo, Poljančevo, Grcmanovo, Jurcovo, Štricljevo, Bukovčevo in Zaplotnikovo frato. Še in še bi lahko našteval imena nekdanjih fratarjev, zakaj roški gozdovi so jih bili polni kakor tudi gozdovi okoli Brezove rebri. Vsi njihovi priimki pa so bili slovenski, čeprav so živeli na obrobju kočevsko mešanega ozemlja, ker so bile vasi na severu od zahodne strani naseljene z nemško govorečim prebivalstvom.

Bivša avstrijska vlada se je skozi desetletja zelo trudila, da bi kočevske Nemce priklenila na njihov dom na od nekdanj slovenski zemlji. Na Kočevskem z nemškimi šolami niso skoparili, saj so jih imeli okoli 35. Slovenskih, ki so bile navadno prvotno vsaj okoli „mežnarji“, je bilo bolj malo in tudi niso imele take pomoči kot nemške.

Tudi marsikateri poti in ovinki so znani še danes po nekdanjih fratarjih. Tako je zelo znan Ambrožev ovinek po fratarju Ambrožu. Nedaleč od starega gradu je Bukova dolina, ime ima po fratarju Bukovcu. Srbski ovinek je pravilno imenovan Selski ovinek po fratarju Seljaku. Gori višje pa je znana Grofova miza, tja se je namreč večkrat na piknik napotil grof. V gozdove roške prostranosti pa je grofe mikalo hoditi, saj gradovi so se jim zdeli, čeprav opremljeni z vsem razkošjem, pusti. V prvih časih, ko je bilo še tlačanstvo, so v gozdove zahajali z velikim spremstvom, šele kasneje je bilo spremstvo manjše.

Tone Virant

NADALJEVANJE PRIHODNIČ

PEPE IMA BESEDO

Kdo bi si mislil, da bo moje skromno pisanje in nekaj resnic, ki se vam jih nadrobil, dvignilo toliko prahu. Prišlo je celo do tega, da mi nekateri prizadeti pišejo pesmico, iz katere bi skromno povzel, da mi bo nekdo, če ne utihnem, izprašil hlače. Zakaj neki, tovarišija? Ker sem govoril resnico? Ker sem se upal opozoriti na nekatere nepravilnosti? Saj menda še nismo tako daleč, da bi morali hoditi okrog z zaprtimi usti in zavezanimi očmi? Jok, to pa ne, dragi moji! Ne bojim se nikogar in še naprej vam bom – če le kaj opazim – v obraz povedal, kaj ni prav! Kot nadležen brencelj bom in skušal bom predreti vašo debelo kožo...

Moram reči, da sem vas zdaj že dodobra spoznal in da ste mi kar všeč. Kaj bi tajil, če pa je res tako. Navzlic temu, ali pa prav zato – pa vam takoj zdajle povem, kaj mi spet ni po volji pri vas.

Oni dan sem prebiral neko vaše poročilo in zasledil podatek, da je v Novolesu vsak dan na bolniški po 234 delavcev. Zaboga... saj to je vendar cel TOZD! In če k temu dodamo še dopuste, pa zamude ob prihodu na delo, pa neopravičene in druge izostanke, pa seje in sestanke, se upravičeno vprašam, koliko ste sploh delali? In če nadalje upoštevam, da je bilo res učinkovitega dela za okrog pet do šest ur na dan, ste lahko zadovoljni, da ste sploh kaj dobili v kuverte!

Ne morem in ne morem razumeti, da nekateri bolniško izkoriščajo za druge namene in potrebe. Ja, kaj ne veste? V eni

vaših TOZD je prišla delavka k mojstru in mu rekla, da želi imeti naslednji dan dopust. Ker je bilo obilo dela, mojster dopusta ni mogel odobriti. „A tako?!” – je rekla ženska. „Grem pa na bolniško!” In res je ni bilo na delo in res je od nekod prinesla zdravniško spričevalo... Ali pa ona, ki je prav tako hotela dopust, pa je šla, ko dopusta ni dobila, dati kri, da je imela prost dan!

Vse lepo in prav! Krvodajalstvo je hvalevredna reč! Vendar pa je ravnanje vaše delavke zloraba pravic! Ali ne veste, da si pač ne moremo sami določati, kdaj bomo šli dati kri in kdaj ne (razen če nas ne pokličejo!) in da smo tudi pri tem vezani na red in disciplino in potrebe proizvodnje?

Število zaradi bolniške odsotnih delavcev kaže, da ste do sebe izredno občutljivi in prizanesljivi. Ali je treba res za vsako figo, za navaden glavobol in črvičenje po črevesu ali, če že hočete, za vsak prdec leteti k zdravniku in na bolniško? Mislim, da ne! „Trd bodi, mož jeklen!”... je njega dni rekel Levstik in prav je imel. Malo je pa vendarle treba potrpeti!

Tistim prizadetežem, ki so mi skrupicali v prejšnji številki oni ugovor v verzih, pa tole:

Navada taka je v tem Novolesu:

v bolniško koj, če zvije te v črevesu!

Umankal skoraj vsak že rad bi s šhta,

da v ambulantni si bolniško zrihta...

Vidite, taki ste in nič se ne jezite name, če vam to odkrito povem. No, za to pot bodi dovolj! Drugič pa še kaj!

Lep pozdrav!

Vaš Pepe